

Un estrany al paradís de Canes

Com eixit del film de Jarmusch, jo també he estat un estrany al paradís de Canes. D'aquesta manera, em vaig poder passejar amb impunitat, malgrat les fortes mesures de seguretat, entre pòsters altius i embreixats, com **Falla** i **Saura**, als sons de la música d'**Strauss**, en crepuscles melancòlics com *The Colour Purple*. Però no vaig acceptar l'autoimmolació raonada que **Andrei Tarkovski** semblava recomanar-nos en sacrifici: vaig témer la impertorbable serenitat d'aquest estoic i envellit, trèmul, amb un càncer a les seues entranyes. La meua memòria tatuada, que ja llavors va acusar el dur colp de tantes imatges perdudes al llarg de l'espectacular certamen, gosa avui endinsar-se en els foscos territoris del record.

I de sobte, sorgeixen gràvides, paoroses, boges, pertorbadores seqüències que em van convulsionar en aquells dies de compra-venda, mareig i frivolitat. I també teologia. I que ningú no faça cap gest de perplexitat: Canes-86 ha estat —entre altres coses i casos exòtics— un festival que ha tornat a sensibilitzar-nos sobre la gran dimensió dels amors místics. I si no, que ho pregunten a **Alain Cavalier**, sorprenent realitzador del film *Teresa*: «Jo he estat educat en un pensionat religiós. Aquest gènere d'educació ens deixa sensacions molt fortes».

Les més fortes sensacions de Canes

Canes-86 ens ha donat algunes seqüències sens dubte fortes, o almenys, una mica repulsives per a la plàcida mirada del solitari espectador. I així, per exemple, **Marco Bellocchio** ens ofereix a *Le diable au corps* un acte carnal realitzat sota els ferros d'aquella grotesca gàbia on viuen els brigadistes rojos; enllà, enfront de jutges retòrics i carrabiners rígids, tindrà lloc la celebració del plaer eròtic, que simbolitza —aspecte didàctic del film— la ruptura de les normes socials preconitzada —no sabem si de manera audaç o oportunista— pel realitzador de *I*

Poc queda ja del Canes-86. Els seus efectes, però, aviat començaran a arribar a les nostres pantalles. Els nous **Alain Cavalier**, **Bellocchio**, **Zeffirelli**, **Scorsese**, **Polanski**, **Spielberg** i **Woody Alien** aviat seran entre nosaltres.

Vicent Sanchis

pugni in tasca. Sí que sabem que **Marco Bellocchio** s'ha preocupat ara per mostrar els encants anatòmics de **Marushka Detmers**, els seus desgavells, la seua encisadora nuesa que no serà castigada, **Jabor**, encara que tu vulgues parlar-nos de l'amor «brasiler», tan fastigosament proposat.

Déu i el Dimoni a la terra de Canes

Però Déu i el Dimoni sí que han estat a Canes, malgrat que **Glauber Ro-**

cha ja no haja pogut gaudir d'aquesta fatídica unió de contraris. Déu s'hi ha revelat mitjançant el britànic **Roland Joffe**: particular versió històrica sobre dos jesuïtes èpics i mitificants, pares **Gabriel** i **Mendoza**, els quals no han dubtat a donar la seua vida per *La Missió*, pels seus estimats i civilitzats indis guaranis. Aquests varen ser brutalment sacrificats per les forces portugueses i espanyoles al segle XVIII, a les Amèriques. El film constitueix una clara premonició de la «teologia de

l'alliberament» apta, és clar, per a ànimes sensibles que sàpien entendre-se amb aquells indis exterminats. També el crim ha tingut lloc a Canes visualitzat a través del cos exànim de **Wadeck Stanczak**, víctima de la gelosia, estimat per **Catherine Deneuve**, luxuriosament i frenètica, com si es tractàs d'una altra *Desdèmona*, la qual no apareix a *Otello* de l'enrevessat **Zeffirelli**. *Otello* és Plàcid, però representa alhora un cinema folklòric, fet amb el virtuosisme i la grandiloqüència narcíssa del catòlic **Franco (Zeffirelli, vull dir...)**, un altre joglar de la divinitat a les platges de **la Croisette**. Platges on un luxós pavelló britànic va poder mostrar les carnals concupiscències de **Caravaggio**, l'altre **Sebastiane** de **Derek Jarman**, paradís del desig a la clara i fosca i misera Itàlia del Renaixement, aquella Itàlia on la bellesa generava rostres tan bells, voluptuosos i lluents.

El ciutadà Kane disserta al Carlton

Va venir als seus, podríem dir, i els seus no el van rebre. O almenys no com a ell, **Menahe Golan**, li hauria abellit. Canes, aquesta mini-Babilònia on les multinacionals voletegen com gavines a la recerca d'aliment, sembla haver donat l'esquena al nou ciutadà Kane de l'omnipotent **Cannon**. Cap premi no han aconseguit les tres pel·lícules amb la marca de fàbrica de l'esmentada empresa: *Fool for love*, de **Robert Altman**; *Otello*, de **Franco Zeffirelli**, i *Runaway Train*

Dalt, imatges d'*After Hours*, i *Sid and Nancy*. Baix, Menahem Golan i Yoram Globus del Cannon Group.

d'**Andrei Konchalovski**. I *Salomé* de **Claude d'Anna** es va quedar ballant la dansa dels set vels en una secció marginal.

Les temptacions de Martin Scorsese

Martin Scorsese, que ha sentit la temptació de parlar dels foscos desigs de Crist, empresa que s'enfronta amb totes les dificultats i tots els entrebancs, s'ha curat de la seua neurosi amb la deliciosa comèdia *After Hours*, amb **Rossanne Arquette** i **Griffin Dunne**, aquest a la recerca d'un refugi que esdevé sempre poc segur, com es pot deduir de les seues tempestives sensacions. *After Hours* és l'altra cara de l'Amèrica infeliç, la que mostra els arraps reveladors d'un frenètic viure que atresora aventures sinistres i encontres explosius.

L'enyorança de Buñuel

Canes-86, també ens ha fet enyorar el sord de Calanda. Creiem que **Jean Claude Carrière**, habitual guionista de Buñuel, ha aconseguit de vampiritzar **Oshima**, el qual, sense *L'empire des sens*, ens mostra la tendra amistat zoofílica que **Charlotte Rampling** professa amb Max, el seu simi «for love». La dona complaent del diplomàtic anglès es submergeix en les pro-

cel·loses aigües d'un exòtic amor. Però **Marco Ferreri** ha gosat de donarnos una imatge al·lucinada de **Christopher Lambert**, perdudet ell per un clauer que replica a les seues carasses amb un *I love you* comercialitzat a Hong-Kong, per a desesperació del poc innocent jove. Mentrestant, altres dones serenes aguaiten, a l'alta mar, sobre vaixells que navegaven cap a noves Arcàdies.

Els pirates de Polansky

Minut a minut, deixava que els meus ulls buscassen l'illa del tresor entre totes les terrasses de La Croisette, sobre un veler Neptú fantàstic, piratejant per les cafeteries on solien acudir els més de tres mil periodistes de mal viure acreditats. I no vaig trobar **Polanski**, que ja havia conclòs la seua darrera aventura, una paràbola

del gènere, com abans ho havia estat *El ball dels vampirs* pel que fa al cinema de terror. També jo era feliç sobre el Neptú amb la feble felicitat d'aquell xic revoltós que sempre va voler ser i és encara. De les galàxies d'Spielberg als vaixells de Polanski, en sessió contínua, però amb un altre tipus de registre, un altre tipus d'aventures, una altra manera de somiar.

El melodrama dels '80 és púrpura

La saga-fuga d'Steven Spielberg és diu així: *The colour purple*, que no té res a veure amb la rosa púrpura de l'irònic, tendre, imaginatiu i brillant Woody Allen, més conegut a Canes a través de *Hannah and her sisters*: o com un arriba a descobrir que el pot utilitzar, almenys, per embellir els moments rutinaris i grisos de l'existència. El film d'Spielberg està puntejat per una música que barreja el blues, el gospel i el jazz, perquè de 1906 a 1940 —anys on es situa l'acció— hi ha un renaixement de la música negra als EUA, una música arrelada a l'Àfrica i a l'església. Woody és la comèdia, Spielberg el melodrama, i ambdós són la mirada adulta d'un Hollywood encara pare patró dels convencionals codis narratius que expliquen la biografia dels famosos o les passions rudimentàries dels joves amants que moren abraçats al temps anorreador. O abraçats a l'heroïna, fins a l'autodestrucció, com *Sid and Nancy* sobre els Sex Pistols, creadors de l'estètica punk d'aquesta nova Anglaterra, ja passada de moda gràcies a l'espantosa Thatcher.

Sense vestit de nit

Nosaltres no vestíem *Tenue de Soirée* com Michel Legrand i Gerard Depardieu, al film de Bertrand Blier. L'audiència francesa ha devorat amb fruïció les canallesques impostures practicades pels abans al·ludits, amb el vist-i-plau de Miou Miou-Mònica, un cor trencat per la solitud i després ple de companyia. Tampoc no vam descobrir Kerouac.

Canes sempre és un cúmul d'històries realitzades sense la més mínima simulació, una resplendor de les misèries embellides per les il·lusions del relat, algun rebel without a cause rodat en blanc i negre. Tots creuen que Canes és un paradís on no cal disfressar-se de zombie. ¿Potser jo era aquell estrany? □

UNA LLENGUA AMB ESTAT

El gaèlic, en vies d'extinció

Amb estat o sense, la situació de les llengües minoritzades és crítica. Irlanda és un país amb estat, que engloba una part del seu territori. La seua llengua pròpia, el gaèlic, mor davant l'anglès.

Dolors Tubau

Àine Nic Mhurchadna és membre de l'Executiva del Sinn Fein, quarta força política d'Irlanda. Ha passat uns dies a Barcelona, moguda per l'interès «a establir lligams amb cultures que pateixen problemes d'opressió i que desitgen la independència...»

—¿Quina és la situació del gaèlic a les dues parts en què ara és dividida Irlanda?

—Els britànics practiquen en els sis comtats del nord una política molt contrària al gaèlic, i fan tot el possible perquè desaparegui. S'han donat casos de llargues retencions a comissaria i de multes per sol fet de parlar la nostra llengua pel carrer. Però, on es manifesta més clarament la repressió és en els presos, als quals no els és permès ni parlar ni escriure en gaèlic.

—¿I, doncs...?

—La BBC fa uns programes de televisió en gaèlic. És un percentatge molt petit, però constitueix una amarga ironia venint dels anglesos, sobretot tenint en compte que a Irlanda, sent la llengua oficial, no es parla en els llocs institucionals, i només un dos per cent de la programació de la televisió es fa en aquesta llengua. Això ha provocat que molta gent hagi decidit no pagar els impostos fins que s'augmenti la programació en gaèlic.

—I l'escola, ¿en quina llengua es fa?

—En general, al sud, el gaèlic es dona com una assignatura, i, a les zones de la costa, on més es parla, es poden trobar algunes escoles on s'hi fa tota la instrucció. Aquests casos, però, són deguts a l'esforç de voluntaris, fet que ens torna a col·locar davant una altra ironia.

A Irlanda del Nord, òbviament, tot l'ensenyament es fa en anglès; no obstant això, a Belfast hi ha una sola escola on les classes es fan en gaèlic. Va

DOMÈNEC UMBERT

Àine Nic Mhurchadna, membre de l'Executiva del Sinn Fein.

començar fa més de deu anys amb set alumnes i ara ja n'hi ha uns trescents.

El govern de Dublín no sols no subvenciona les escoles en la llengua oficial, sinó que permet que es retrocedeixi. Des del 1976 hi havia una llei que obligava a haver aprovat un examen de gaèlic per aconseguir el certificat escolar i també per poder accedir a la universitat. A partir d'enguany, ja no és indispensable.

—El gaèlic forma part de les dinou llengües europees que no passen del milió de parlants...

—Es fa molt difícil avaluar qui el parla. Es diu que són uns 50.000 irlandesos que dominen bé la llengua, a les 26 comarques del sud, però hi ha un sector molt important de gent que el parla i l'entén, amb més o menys dificultat, i que no figuren en els censos.

—¿Quina és la política del Sinn Fein respecte a la llengua?

—Des del Congrés del 1983 és obligatori que tots els membres del partit l'aprenquin. Tanmateix, hi ha molts irlandesos que es consideren nacionalistes i no saben la seva llengua. Amb la revolta de Pasqua del 1916, el moviment republicà comença a reconèixer la llengua com una arma de resistència contra els britànics, tan important com la lluita armada. Un fet, la recuperació de la llengua a Belfast és deu quasi totalment a la política cultural del partit. □